2025-35-RE

Causa 2025-35-RE

(X c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 225-2025. Recurs d'empara

Aute del 16 de juny del 2025

BOPA núm. 77, del 25 de juny del 2025

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 22 d'abril del 2025, per la representació processal d'X, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra l'aute del 26 de març del 2025, dictat per la Batllia de Guàrdia (Penal), i, contra els autes de l'1 i del 2 d'abril del 2025, dictats pel Tribunal de Corts en el marc del procediment d'*habeas corpus*, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció en diversos dels seus vessants, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, així com del dret a la llibertat, reconegut a l'article 9 del mateix text, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari que:

"- *No convocar a la practica de la declaració del testimoni de A. S. suposa una vulneració al procés degut, a la defensa i al contradictori, així com a l'article 6 del Conveni Europeu dels Drets Humans,*

no podent-se postergar per un moment posterior la declaració d'un testimoni que pot aportar proves de descàrrec i més quan el recurrent es troba privat de llibertat al centre penitenciari, motiu pel qual s'ha de considerar vulnerat també el seu dret a la llibertat en no respectar-se els drets fonamentals de la persona privada de llibertat.

- La impossibilitat d'accés a part del procediment d'instrucció 1000168/2025 mitjançant el sistema d'accés PSP i EEJE, que a data d'avui encara no està accessible de forma completa, suposen una vulneració del dret a la defensa, al procés degut i al contradictori, així com l'article 6 del CEDH, i en trobar-se X en presó provisional, dites vulneracions converteixen en il·legal la privació de llibertat d'X proclamada en l'article 9 CA.

- Aquesta representació no hagi pogut examinar el procediment d'habeas corpus, tenint únicament accés a 1 dels 14 documents que composen el procediment 0000207/2025 mitjançant el sistema d'accés PSP i EEJE, i que a data d'avui encara no està accessible de forma completa, suposen una vulneració del dret a la defensa, al procés degut i al contradictori, així com l'article 6 del CEDH, i en trobar-se X en presó provisional, dites vulneracions converteixen en il·legal la privació de llibertat d'X proclamada en l'article 9 CA.

- La manca de traducció al castellà de la totalitat de l'aute del Tribunal de Corts de data 1 d'abril de 2025 pel qual es desestimava el recurs d'apel·lació formulat per aquesta part, tenint present que afecta al dret a la llibertat suposa per si mateix una vulneració del dret fonamental a la llibertat, doncs el meu mandant desconeix els motius pels quals la petició sobre la legalitat o no de la seva privació de llibertat no ha estat admesa.

- L'incompliment de la Llei 2/2023 pel que respecta a la traducció de l'aute del Tribunal de Corts de data 1 d'abril de 2025 suposa una vulneració del procés degut, doncs aquesta tasca correspon fer-la de forma complerta a un traductor o intèrpret jurat i no a la secretària judicial, no donant-se els requisits d'urgència i per tant vulnerant-se el dret a la llibertat d'X.

- La no admissió del procediment d'habeas corpus, tal com preveu l'article 11 de la LTPJ vulnera l'article 9.3 de la Constitució, doncs el mandant constitucional és imperatiu: "la llei establirà un procediment perquè tot detingut pugui acudir a un òrgan judicial, a fi que aquest es pronunciï sobre la legalitat de la seva detenció" i per tant, la inadmissió, tot i estar prevista legalment, és contraria al mandat constitucional i per tant, la "no pronunciació sobre la legalitat de la detenció" suposa per si mateixa una vulneració al dret a la llibertat.

- El conjunt de formalitats i requisits legals descrits al llarg del present procediment, com la manca d'utilització de traductor o intèrpret jurat, no seguir les disposicions la llei 7/2022 suposa una

acordant per vulneració dels drets fonamentals a la defensa, del dret a la contradicció, de l'accés a la jurisdicció, a la llibertat i de les formalitats legals essencials exigides per l'article 6 de la LTPJ i l'article 9.3 de la Constitució i la llei 7/2022 d'accés electrònic a l'administració de justícia, suposen també la vulneració del dret a la llibertat d'X, amb independència que es vegi afectat o no un dret fonamental", i que es procedeixi a restablir el dret a la llibertat vulnerat i, per tant, s'acordi la llibertat del recurrent;

Així mateix, a fi de garantir la intimitat i la dignitat del recurrent, demana que es procedeixi a l'anonimització de les resolucions que es dictin en aquest procediment d'empara, eliminant qualsevol dada que pugui permetre la seva identificació directa o indirecta;

Vista la Constitució, especialment els articles 9, 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Josep-D. Guàrdia Canela;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. Per aute del 2 de març del 2025, dictat per la Batllia de Guàrdia (Penal), X va ser declarat processat per un presumpte delicte major d'agressió sexual constitutiva de violació, tipificat i penat a l'article 145 del Codi penal, posat en relació amb l'article 144.1 del Codi penal, i es va decretar la seva presó provisional, en concórrer la circumstància prevista a l'article 103.2 del Codi de procediment penal, relativa al risc de sostracció de la justícia.

1.2. El 26 de març del 2025, la representació processal d'X va formular, d'acord amb les disposicions de l'article 9.3 de la Constitució, dels articles 5 a 14 de la Llei transitòria de procediments judicials i de l'article 5.4 del Conveni per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals, un procediment d'*habeas corpus*, en què al·legava que s'havia produït una vulneració greu del dret fonamental a la defensa, que garanteix l'assistència tècnica d'un lletrat i del dret a un procés amb

totes les garanties, reconeguts als articles 10.1 i 10.2 de la Constitució.

1.3. El mateix dia, la Batllia de Guàrdia (Penal) va dictar un aute que denegava la petició de declarar la il·legalitat de la detenció del recurrent i de disposar la seva immediata posada en llibertat, formulada mitjançant el procediment d'*habeas corpus* i va arxivar les actuacions, en considerar que aquest procediment no era l'idoni ni l'adequat per aconseguir la nul·litat de les mateixes.

1.4. El 27 de març del 2025, la representació processal d'X va presentar un recurs d'apel·lació contra l'aute esmentat, i, l'1 d'abril del 2025, el Tribunal de Corts va dictar un aute que desestimava aquest recurs i confirmava íntegrament l'aute de la primera instància.

1.5. En la diligència de notificació de l'aute esmentat, efectuada per la secretària judicial del Tribunal de Corts al Centre Penitenciari, amb compareixença del processat i de la seva representació processal, consta que la part decisòria de la resolució li va ser traduïda oralment al seu idioma, que és l'espanyol, per la mateixa secretària judicial, ja que X va manifestar que no entenia el català.

1.6. El processat va sol·licitar que li fos lliurada la traducció escrita de l'aute notificat, i el 2 d'abril del 2025, el Tribunal de Corts va dictar un aute que desestimava aquesta petició.

1.7. El 22 d'abril del 2025, la representació processal d'X va interposar un recurs d'empara contra l'aute del 26 de març del 2025, dictat per la Batllia de Guàrdia (Penal), i, contra els autes de l'1 i del 2 d'abril del 2025, dictats pel Tribunal de Corts en el marc del procediment d'*habeas corpus*, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció en diversos dels seus vessants, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, així com del dret a la llibertat, reconegut a l'article 9 del mateix text.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació de la part recurrent

- La part recurrent considera que l'aute recorregut contravé la doctrina constitucional consolidada i

vigent, vulnerant així el seu dret d'accés a la jurisdicció i a la protecció efectiva de la llibertat individual, ja que fonamenta la inadmissió en la suposada improcedència del procediment d'*habeas corpus* perquè la detenció ha estat ordenada per l'autoritat judicial competent.

- Al·lega que el fet de no convocar un testimoni clau a declarar suposa una vulneració dels drets a un procés degut, a la defensa i al contradictori, així com a l'article 6 del Conveni per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals (CEDH), no podent-se postergar per a un moment posterior la declaració d'un testimoni que pot aportar proves de descàrrec i més quan una persona es troba privada de llibertat, motiu pel qual s'ha de considerar vulnerat també el seu dret a la llibertat.

- Manifesta que el fet que s'hagi impedit al seu lletrat accedir a una part del procediment d'instrucció, i a la totalitat del procediment d'*habeas corpus*, mitjançant el sistema d'accés a l'espai personal del Portal de Serveis Professionals (PSP) i a l'Expedient Judicial Electrònic (EJE), que segons el seu advocat, a data d'avui encara no està accessible de forma completa, suposen una vulneració dels drets a la defensa, a un procés degut i al contradictori, així com a l'article 6 del CEDH, i en trobar-se en presó provisional, aquestes vulneracions converteixen en il·legal la seva privació de llibertat.

- També considera que la manca de traducció al castellà de la totalitat de l'aute del Tribunal de Corts, dictat l'1 d'abril del 2025 que desestimava el seu recurs d'apel·lació, vulnera el seu dret fonamental a la llibertat, ja que desconeix els motius pels quals la petició sobre la legalitat o no de la seva privació de llibertat no ha estat admesa.

- Afegeix que el fet de no respectar el conjunt de formalitats i de requisits legals, així com la manca d'utilització de traductor o d'intèrpret jurat, suposa una vulneració dels drets fonamentals a la defensa, a la contradicció, a l'accés a la jurisdicció i a la llibertat.

- Així mateix, a fi de garantir la seva intimitat i la seva dignitat, demana que es procedeixi a l'anonimització de les resolucions que es dictin en aquest procediment d'empara, eliminant qualsevol dada que pugui permetre la seva identificació directa o indirecta.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que procedeixi a restablir el dret a la llibertat vulnerat i que acordi la seva llibertat com a conseqüència de les greus vulneracions als seus drets i als aspectes formals i als requisits legals indicats en el seu escrit.

2.2. Argumentació del Tribunal de Corts

- El Tribunal de Corts exposa el contingut dels articles 5 i 6 de la Llei transitòria de procediments judicials del 21 de desembre de 1993 (LTPJ), i dedueix que, d'una banda, el recurrent ha pogut acudir a un òrgan judicial a fi que es pronunciï sobre la seva detenció, i, d'una altra banda, que cap dels supòsits contemplats en l'article 6 esmentat poden trobar encaix en els arguments esgrimits per la representació processal del processat, ja que la detenció d'aquest va ser degudament justificada, respectant les formalitats i els requisits legals i temporals, així com els seus drets fonamentals i singularment el dret fonamental a la llibertat.

- Afegeix que no es pot obviar, ni ignorar, que el precepte esmentat només fa referència als drets en tant que persona detinguda, en relació amb les condicions de la seva detenció i amb els drets propis inherents al detingut en tant que persona, i en cap cas als drets derivats del procediment judicial en el qual es troba sotmès.

- També afirma que, tal com reconeix i determina el lletrat mateix de l'apel·lant, l'article 11 de la LTPJ, "*permet denegar ad limine la incoació del procediment d'habeas corpus*", ja que aquest precepte estableix que un cop rebuda la petició per part del batlle i donat trasllat al Ministeri Fiscal de forma immediata, "*dicta aute ordenant la incoació de la causa o denegant la petició i arxivant les actuacions*", que és allò que va fer el batlle instructor, adoptant de forma motivada una de les dues decisions previstes legalment. I, per consegüent, la resolució apel·lada és conforme a dret; sense poder obviar, ni ignorar, que, seguint allò disposat a l'article 9.3 de la Constitució, el processat ha pogut acudir a l'òrgan judicial per mitjà de la seva direcció lletrada, sense que fos necessari, en el cas d'autes, la seva presència física, encara que la inadmissió *ad limine* preveu aquesta possibilitat.

- Finalment, exposa que la representació processal del recurrent va proposar plantejar una qüestió d'inconstitucionalitat sobre la validesa constitucional de l'article 11 de la LTPJ, modificat per l'article 2 de la Llei 16/2014, del 24 de juliol, però no va estimar necessari plantejar-la per no considerar que aquest precepte contradigués les disposicions dels articles 5.4 del CEDH i 9.3 de la Constitució, ja que el legislador en tot moment ha establert la possibilitat que el òrgan jurisdiccional, davant la presentació d'una sol·licitud d'*habeas corpus*, incoï la causa o denegi la petició formulada amb l'arxivament immediat de les actuacions, com així ha succeït en el supòsit examinat, perquè aquesta sol·licitud no s'encabia en cap dels supòsits previstos a l'article 6 de la Llei transitòria de procediments judicials.

- Per aquests motius, el Tribunal de Corts va desestimar el recurs d'apel·lació del recurrent i va confirmar íntegrament l'aute del 26 de març del 2025.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. La Constitució del Principat d'Andorra, en el seu article 9.3, va incorporar solemnement a l'ordenament jurídic andorrà un procediment perquè tot detingut pugui acudir a un òrgan judicial, a fi que aquest es pronunciï sobre la legalitat de la seva detenció. Es tracta òbviament, encara que sense nomenar-lo, del procediment d'*habeas corpus* que, amb precedents en el dret romà, s'ha anat desenvolupant al llarg de la història, principalment en els països anglosaxons. Així ho ha recordat aquest Tribunal Constitucional en diverses sentències, com la del 12 de maig del 2022 (causa 2022-10-RE) i, darrerament, en la del 18 de novembre del 2024 (causa 2024-44 i 46-RE) que presenta unes certes similituds amb aquesta que ara ens ocupa. La regulació i el desplegament del precepte constitucional esmentat l'efectuen els articles 5, 6 i següents de la Llei transitòria de procediments judicials. Tal i com també es reconeix en la jurisprudència constitucional expressada, l'article 6 de la Llei transitòria de procediments judicials reconeix legitimació activa per al procediment establert a l'article 9.3 de la Constitució a tot "*detingut il·legalment*", considerant com a tal a qualsevol persona que es trobi en una de les situacions que descriu l'article de referència.

3.2. No obstant l'anterior, una interpretació sistemàtica i teleològica de la norma no pot conduir a considerar que tota eventual infracció de les "*formalitats i requisits legals*" hagi de determinar que una detenció resulti il·legal. En principi, el procediment d'*habeas corpus* tenia com a finalitat evitar les detencions i les privacions de llibertat arbitràries i sense intervenció de l'autoritat judicial i a aquest objecte es refereix el primer incís de l'article 9.3 de la Constitució i l'article 5 de la Llei transitòria de procediments judicials. I si bé és cert que l'article 9.3 de la Constitució *in fine* ha eixamplat la protecció del dret fonamental a la llibertat, només ho ha fet quan -en el cas de privació de llibertat per part d'un òrgan judicial- la decisió s'hagi adoptat de manera totalment contrària a la llei. Per als altres supòsits s'haurà de seguir les normes del procediment normal que correspongui.

3.3. La teoria general del Dret ha anat elaborant, en el curs del temps, un seguit de conceptes, relatius als actes o negocis jurídics, que resulten clarament aplicables en el supòsit de fet que ens ocupa. Una infracció lleugera d'alguna norma pot donar lloc a que l'acte sigui considerat irregular, però no determina la seva inaplicabilitat. Hi ha actes que, per infringir una norma jurídica de més transcendència, són qualificats de anul·lables i poden ser impugnats per la part que els consideri constitutius de gravamen pels seus interessos. Uns altres es consideren nuls de ple dret. I finalment per a alguns actes es reserva la denominació d'inexistents, perquè encara que tinguin aparença d'actes jurídics, no tenen essència com a tals. Com deien les fonts clàssiques *colorem habent, substantiam vero nullam*. En el cas de les entitats o òrgans públics, serien inexistents els actes en els quals no concorri la voluntat de dictar-los, que hagin estat dictats per persones naturals o jurídiques manifestament incompetents, o prescindint totalment i absolutament del procediment previst, o aquells sense motivació o amb una motivació radicalment insuficient. En ocasions, és difícil discernir la categoria concreta de determinats actes jurídics i de la seva validesa i eficàcia, però no sembla haver-hi dubte que només els actes nuls de ple dret i els inexistents no tenen cap mena

d'eficàcia jurídica. I en el cas que ens ocupa, les repetides decisions decretant i mantenint la presó provisional del recurrent, no ostenten aquesta condició. Són actes eficaços, sens perjudici del règim de recursos que puguin interposar-se en contra seva. Per tant, la decisió inherent a la presó provisional acordada judicialment en aquest cas, no pot ser considerada com a il·legal.

3.4. La part recurrent manifesta -apartat tercer b) 2, d'una sèrie no correlativa- que s'ha produït la infracció de diverses formalitats essencials -declaració testifical sense notificació prèvia i inaccessibilitat generalitzada a proves i documents- i considera que constitueixen defectes formals substancials. I en aquesta línia comenta la sentència d'aquest Tribunal del 26 de maig del 2020 (causa 2020-21-RE) entenent que no resulta d'aplicació al cas. Difícilment un cas és igual a un altre, però la doctrina que conté la sentència exposada és d'indubtable aplicació al supòsit de fet d'aquesta causa, especialment quan -en el fonament jurídic 3.7- recorda que el procediment d'*habeascorpus* té el seu entorn natural quan la detenció es produeix per l'autoritat administrativa, quan -fonaments jurídics 3.9 i 3.10- proclama que les resolucions del Tribunal de Corts estan fonamentades en Dret i de manera més rotunda quan -en els fonaments jurídics 3.11 i 3.12- considera que la presó provisional està justificada i no resulta irraonable ni desproporcionada. En darrer terme, el recurrent exposa que va proposar al Tribunal de Corts el plantejament d'una qüestió d'inconstitucionalitat de l'article 11 de la Llei transitòria de procediments judicials, però que la seva petició no va ser acollida i, per tant, el Tribunal Constitucional no pot pronunciar-se sobre aquest particular. De tota manera i, limitant-nos als aspectes de la protecció dels drets fonamentals, val a dir que, en el cas d'aquesta causa, la Batllia no va inadmetre *in limine litis* la petició d'*habeas corpus*, sinó que va desestimar la petició de manera fonamentada, com exposarem més endavant; i que no tota decisió *inaudita parte* constitueix una infracció legal, ja que aquesta és una característica general de totes les mesures cautelars, com ho és la presó provisional. De la mateixa manera no presenta significació constitucional suficient la suposada infracció de la Llei d'accés electrònic a l'Administració de Justícia, amb la consegüent manca d'accés efectiu al sumari, que en tot cas constituiria un acte irregular o susceptible de recurs ordinari.

3.5. Totes les al·legacions contingudes en l'apartat quart dels fets de la demanda d'empara -paràgrafs 17 al 43- constitueixen matèria a valorar per la jurisdicció ordinària i no per aquesta jurisdicció constitucional. Una actitud contrària suposaria convertir aquest Tribunal -intèrpret suprem de la Constitució- en una tercera instància, condició que de cap manera li correspon. Consegüentment, en aquest punt concret, el Tribunal Constitucional només pot examinar si s'ha vulnerat el dret a la jurisdicció, en els tres vessants del seu accés, del procés degut i de la decisió fonamentada en Dret. El recurrent ha tingut accés a la jurisdicció, el procés ha estat el degut i s'ha tramitat degudament i solament resta analitzar si la decisió està fonamentada en Dret. L'aute de la Batllia de Guàrdia del 26 de març del 2025 fonamenta en Dret -en els seus cinc "*Considerants*" i, d'acord amb l'informe del Ministeri Fiscal de la mateixa data-, la seva decisió de denegar la petició de declarar la il·legalitat de la detenció del recurrent. De la mateixa manera, l'aute del Tribunal de Corts de l'1 d'abril del 2025 torna a examinar -en altres cinc extensos "*Considerants*"- les qüestions platejades en el recurs d'apel·lació i les resol de manera fonamentada, tal i com estableix el dret constitucional a la jurisdicció.

3.6. Una altra de les qüestions plantejades pel recurrent fa referència a la inexistent traducció de les

actuacions practicades en l'idioma oficial d'Andorra a la llengua nadiua de l'encausat, l'idioma espanyol. L'aute del Tribunal de Corts del 2 d'abril del 2025 resol encertadament aquest tema aplicant l'article 6.3 del Conveni europeu per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals i la jurisprudència del Tribunal Europeu dels Drets Humans que ha anat perfilant aquest dret a la informació, limitant-lo a la "*natura i causa de l'acusació formulada*", sense que abasti totes les actuacions, tenint en compte la intervenció d'un advocat que entengui l'idioma de l'òrgan judicial i admetent fórmules alternatives a la traducció formal. A més de les sentències citades en l'aute del Tribunal de Corts, aquest Tribunal Constitucional ja es va pronunciar sobre la matèria, en un cas similar resolt per la sentència ja esmentada del 12 de maig del 2022 (causa 2022-44 i 46-RE), amb expressió d'altres sentències del Tribunal Europeu dels Drets Humans. Per tant, tampoc aquest motiu del recurs pot ser atès.

3.7. En darrer terme, el recurrent en el seu escrit -apartat sisè- sol·licita l'anonimització de la resolució que ha de recaure en aquesta causa. Ho fa després de reconèixer que els articles 5 i 50 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional exigeixen la publicació de les resolucions i de les sentències que dicti. Els seus arguments són d'un doble ordre. D'una banda, es recolzen en la Llei qualificada de protecció de dades, i, d'altra banda, en els perjudicis que podrien ocasionar al recurrent. La primera al·legació no és atendible. La Llei 29/2021, del 28 d'octubre, qualificada de protecció de dades personals (no modificada en aquest punt per la Llei 12/2024, del 15 de juliol) en el seu article 2n sobre el seu àmbit d'aplicació estableix que queda exclòs: "*c) El tractament de dades efectuat per part de les autoritats competents amb finalitats de prevenció, investigació, detecció o enjudiciament d'infraccions penals, o d'execució de sancions penals*". En canvi, cal donar l'oportuna rellevància, des del punt de vista de la protecció dels drets fonamentals, al fet que el recurrent, mentre no recaigui sentència ferma condemnatòria, gaudeix de la presumpció d'innocència que podria veure's substancialment crebantada amb la publicació d'una resolució d'una qüestió que no afecta aquella presumpció però que, a ulls de terceres persones, pot qüestionar-la d'una manera important. Consegüentment, és procedent accedir a l'anonimització d'aquesta resolució.

3.8. Com a conseqüència de tota l'anterior argumentació convé inadmetre a tràmit el recurs d'empara interposat pel recurrent per la suposada vulneració dels drets fonamentals al·legats i examinats en el cos d'aquesta resolució; acordar l'anonimització d'aquest aute i remetre el debat sobre el fons de la qüestió a la causa 2025-43-RE, corresponent al recurs d'empara interposat pel mateix recurrent i pendent de la seva admissió a tràmit.

Per tot això que s'ha exposat,

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

Decideix:

1. Acordar l'anonimització del recurrent a efectes de la publicació d'aquesta resolució.

2. No admetre a tràmit el recurs d'empara 2025-35-RE interposat per la representació processal d'X, contra l'aute del 26 de març del 2025, dictat per la Batllia de Guàrdia (Penal), i, contra els autes de l'1 i del 2 d'abril del 2025, dictats pel Tribunal de Corts en el marc del procediment d'*habeas corpus*.

3. Notificar aquest aute a la representació processal del recurrent, a la Batllia de Guàrdia (Penal), al Tribunal de Corts i al Ministeri Fiscal.

4. Publicar aquest aute, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Acordat a Andorra la Vella, el 16 de juny del 2025.

Joan Manel Abril Campoy — President

Pere Pastor Vilanova — Vicepresident

Josep-D. Guàrdia Canela

Magistrat

Jean-Yves Caullet

Magistrat